

Fiskal gennemsigtighed og effekten af budgetinstitutioner på finanspolitik

Projektbeskrivelse

Hvordan påvirker finanspolitiske institutioner finanspolitiske resultater? De seneste ti år har set et stigende fokus, både i akademiske cirkler og i policy-kredse, på fiskale institutioners rolle for udformningen og udførelsen af national finanspolitik. Således er begrebet *good governance* blevet en central del af både IMF, Verdensbanken og OECDs offentlige sektor programmer.

Et centralt element i interessen for *good governance* har været en række empiriske bidrag om institutioners rolle i økonomisk politik. En stor del af disse bidrag fokuserer på de amerikanske stater, hvor man har udnyttet den store institutionelle variation der er over de i øvrigt relativt ens halvtreds amerikanske stater. I et samlende overblik noterer Poterba (1997) sig således at "fiscal institutions *do matter*," med særlig reference til bl.a. regler om balancerede budgetter på sub-nationalt niveau (f.eks. Poterba 1994).

En mindre litteratur, for alvor startende i økonomi med von Hagen (1992) og von Hagen og Harden (1994), har set på forskelle i budgetinstitutioner over lande, bl.a. med henblik på at kunne analysere budgetinstitutioners rolle i et fiskalt samarbejde i et integreret Europa. Her ses bl.a. på graden af centralisering af budgetprocessen, finansministerens (institutionelle) rolle, brugen af eksplicite mål i finanspolitikken mv. F.eks. har centralisering af budgetprocessen, som bl.a. giver mindre indflydelse til den lovgivende forsamling, både på europæiske og latinamerikanske data vist sig positivt korreleret med en højere grad af fiskal disciplin (Alesina et al. 1999; de Haan et al. 1999).

Parallelt hermed har der været stort fokus, ikke mindst fra internationale institutioners side (Kopits og Craig, 1998), på nødvendigheden af *finanspolitisk gennemsigtighed* for især offentlig gældspolitik. Effekten af sådan gennemsigtighed har dog været relativt dårligt dokumenteret på grund af manglende mål for gennemsigtighed. For at råde bod herpå konstruerer Alt, Lassen og Skilling (2002) et index-mål for graden af finanspolitisk gennemsigtighed for amerikanske stater, og Alt og Lassen (2002) et lignende mål for en række OECD-lande. Sidstnævnte påviser empirisk at jo større er graden af finanspolitisk gennemsigtighed, desto mindre er niveauet for den offentlige gæld samt ændringerne i denne.

Målet med nærværende projekt er at undersøge *samspejlet* mellem budgetinstitutioner og finanspolitisk gennemsigtighed i disses påvirkning af finanspolitikken. Er det f.eks. sådan at gennemsigtighed forstærker bestemte budgetinstitutioners effekt på udgiftsvækst og offentlig gældsoptagelse, eller vil budgetinstitutioner og gennemsigtighed generelt tendere til at dæmpe effekten af hverandre? Eller kan de, som det implicit har været antaget hidtil, ses som havende separate effekter på finanspolitikken?

Projektet vil samtidig fokusere på *hvordan* finanspolitisk gennemsigtighed påvirker finanspolitikken. Den generelle opfattelse i litteraturen, f.eks. Alesina og Perotti (1996), er at gennemsigtighed bl.a. giver vælgerne større mulighed for at praktisere *economic voting*, dvs. stemmeafgivelse der baserer sig på økonomiens tilstand. Paldam (1991) og Powell og Whitten (1993) argumenterer at institutioner der bidrager til at tydeliggøre ansvar for økonomiens tilstand vil lede til en højere grad af *economic voting*, men hypotesen har ikke været testet med hensyn til

finanspolitisk gennemsigtighed, på trods af argumentets centrale rolle i denne litteratur. Igen tillader brugen af de i Alt og Lassen (2002) konstruerede mål for gennemsigtighed for første gang en egentlig empirisk test af hypotesen, samt en sammenligning, jf. ovenfor, med finanspolitiske institutioners rolle.

Projektet vil have fokus både på teori og empiri, men forventes at blive gennemført primært som en empirisk analyse med fokus på OECD-lande. Der vil blive taget udgangspunkt i de af Alt og Lassen (2002) konstruerede indikatorer for gennemsigtighed, kombineret med etablerede mål for budgetinstitutioner som fundet i f.eks. de Haan et al. (1999).

Ifald der kan identificeres interaktionelle effekter af gennemsigtighed og budgetinstitutioner vil det være af central vigtighed for policy-anbefalinger vedrørende *good governance* i både EU- og OECD-området samt i udviklingslande. Disse er for nærværende udelukkende baseret på empiriske undersøgelser og case-studier af "partielle" modeller hvor de to størrelser indgår separat.

Projektet forventes tidligst afsluttet inden for et år og evt. publicering vil, som det ofte er tilfældet, afhænge af de empiriske resultater, men det endelige mål er et internationalt tidsskrift, evt. kombineret med en oversigtsartikel til Samfundsøkonomen, Økonomi og Politik eller Nationaløkonomisk Tidsskrift.

Litteratur

Alesina, Alberto, Ricardo Hausmann, Rudolf Hommes og Ernesto Stein. 1999. "Budget Institutions and Fiscal Performance in Latinamerica." *Journal of Development Economics* .

Alesina, Alberto and Roberto Perotti. 1996. "Fiscal Discipline and the Budget Process." *American Economic Review* .

Alt, James E., David Dreyer Lassen and David Skilling. 2002. "Fiscal Transparency, Gubernatorial Popularity and the Scale of Government: Evidence from the States." Kommer i *State Politics and Policy Quarterly* .

Alt, James E. and David Dreyer Lassen. 2002. "Fiscal Transparency and Fiscal Policy Outcomes in OECD countries." Manuskript, Københavns Universitet og Harvard University. Præsenteret ved EPRU-konferencen, maj 2002.

de Haan, Jakob, Wim Moessen, and Bjorn Volerink. 1999. "Budgetary Procedures – Aspects and Changes: New Evidence for Some European Countries." Kapitel 11 i Poterba og von Hagen (red.) *Fiscal Institutions and Fiscal Performance* , NBER & University of Chicago Press.

Kopits, George og Jon Craig. 1998. "Transparency in Government Operations." *IMF Occasional Paper* 158.

Paldam, Martin. 1991. "How Robust is the vote Function? A Study of Seventeen Nations over Four Decades" i Norpoth, Lewis-Beck and Lafay (red.) *Economic and Politics: The Calculus of Support* , Ann Arbor: University of Michigan Press.

Poterba, James. 1994. "State Responses to Fiscal Crises: The Effects of Budgetary Institutions and Politics." *Journal of Political Economy* .

Poterba, James. 1997. "Do Budget Rules Work?" i Auerbach (red.) *Fiscal Policy* , MIT Press.

Powell, G. Bingham and Guy Whitten. 1993. "A Cross-national Analysis of Economic Voting: Taking Account of the Political Context." *American Journal of Political Science* .

von Hagen, Jürgen. 1992. "Budgeting Procedures and Fiscal Performance in the European Community." *EEC Economic Papers* 96.

von Hagen, Jürgen, and Ian Harden. 1994. "National Budget Processes and Fiscal Performance." *European Economy – Reports and Studies* , No. 3, 1994.